

Päiväys/Datum
25.5.2021Dnro/Dnr
TRAFICOM/240278/06.04.06.02/2021Viite/Referens
Keski-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymä
Soiten tartuntatautilain 58 f §:n mukainen ilmoitus
17.5.2021**Päätös Keski-Pohjanmaan sosiaali- ja terveyspalvelukuntayhtymä Soiten ilmoitukseen liittyen tarpeeseen rajoittaa väliaikaisesti matkustajamääriä henkilöliikenteessä covid-19-epidemian leviämisen estämiseksi**

Keski-Pohjanmaan sosiaali- ja terveyspalvelukuntayhtymä Soiten (jäljempänä myös *sairaanhoitopiiri*) alueella on todettu täyttyvän tartuntatautilain 58 f §:n edellytykset. Sairaanhoitopiiri on tehnyt tästä ilmoituksen Liikenne- ja viestintävirastolle (jatkossa *Traficom*) 17.5.2021. Saatuaan ilmoituksen Traficom on arvioinut, onko sairaanhoitopiirin alueella tarvetta rajoittaa matkustajamääriä väliaikaisesti liikennevälineissä. Keski-Pohjanmaan sosiaali- ja terveyspalvelukuntayhtymä Soiten alueella sijaitsevat Kokkola, Kannus, Kruunupy, Kaustinen, Veteli, Halsua, Lestijärvi, Toholampi, Perho sekä Reisjärvi.

Liikenne- ja viestintäviraston päätös ja perustelut

Päätös Liikenne- ja viestintävirasto ei rajoita liikennevälineiden suurinta sallittua matkustajamäärää Keski-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymän alueella. Viraston arvion mukaan 58 e §:n mukaiset ja muut jo toteutetut toimenpiteet ovat toistaiseksi riittäviä eikä matkustajamäärien rajoittaminen ole välttämätöntä covid-19-epidemian leviämisen estämiseksi.

Asian valmistelu

Traficom vastaanotti 17.5.2021 Keski-Pohjanmaan sosiaali- ja terveyspalvelukuntayhtymä Soiten ilmoituksen siitä, että sairaanhoitopiirin alueella täyttyvät tartuntatautilain 58 f §:n edellytykset. Ilmoituksen mukaan epidemiatilanne on heikentynyt Keski-Pohjanmaan alueella toukokuun alun aikana nopeasti, ja sairaanhoitopiirin alue on ilmoittanut 16.5.2021 siirtyneensä koronavirusepidemian leviämisvaiheeseen. Taudin ilmaantuvuus 14 vuorokauden tarkastelujaksolla 3.5.-16.5. on 160 / 100 000 asukasta. Lisäksi viikon 19 aikana on todettu lähtökohdaltaan epäselväksi jääneitä tartuntoja, joista on syntynyt jatkotartuntaketjuja. Alueella on syntynyt myös runsaasti joukkoaltistustilanteita. Epidemian vuoksi alueen toisen asteen koulut siirtyivät etäopetukseen ainakin 23.5. saakka, todennäköisesti pitempäänkin. Epidemia on levinnyt erityisen nopeasti 15 – 25-vuotiaiden lasten ja nuorten keskuudessa. Kahden viikon aikana on havaittu todennäköisesti alkunsa saaneita tartuntoja muun muassa koulukuljetusten yhteydessä. Lisäksi linja-autoissa on ollut altistustilanteita, joista ainakin on tiedossa yksi tartunta.

Ilmoituksen pohjalta Traficom on arvioinut tartuntatautilain 58 f §:ssä asetettujen edellytysten valossa, onko tarvetta rajoittaa matkustajamääriä väliaikaisesti

liikennevälineissä Keski-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin alueella pyytämällä selvitystä seuraavilta tahoilta:

- Kokkolan kaupunki, alueensa joukkoliikenteen toimivaltaisena viranomaisena,
- Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (jäljempänä ELY-keskus) joukkoliikenteen toimivaltaisena viranomaisena,
- VR Yhtymä Oy,
- Finavia Oyj,
- Kokkolan Matkailu Oy.

Lisäksi Traficom on arvioinut tilannetta lentoliikenteen osalta myös niiden tietojen valossa, joita se on saanut asettaessaan Helsinki - Kokkola -reitille julkisen palveluvelvoitteen sekä kilpailuttaessaan lentoliikenteen reitillä keväällä 2021.

Traficom pyysi 21.5.2021 vielä erikseen sairaanhoitopiiriltä asiantuntija-arviota siitä, aiheuttavatko alueella tautiryppäät, joiden tartuntaketjuja ei pystytä luottettavasti jäljittämään, merkittävän riskin uusien tartuntojen leviämiseen alueella, ja näkemystä siitä, kuinka välttämättömänä ja merkityksellisenä tartuntojen leviämisen näkökulmasta sairaanhoitopiiri näkee julkisen liikenteen matkustajamäärän rajoittamisen.

Asian selvittämisessä on ilmennyt seuraavaa:

Tartuntojen ilmaantuvuus, tartuntaryppäiden jäljitettävyyks ja asiantuntija-arvio niistä seuraavasta merkittävästä riskistä uusien tartuntojen leviämiseen sairaanhoitopiirin alueella

Sairaanhoitopiirin ilmoituksen mukaan taudin ilmaantuvuus 14 vuorokauden tarkastelujaksolla 3.5.-16.5. on 160 / 100 000 asukasta. Lisäksi viikon 19 aikana on todettu lähtökohdaltaan epäselväksi jääneitä tartuntoja, joista on syntynyt jatko-tartuntaketjuja.

Sairaanhoitopiirin verkkosivuilta ilmenee sekä 21.5.2021 että 23.5.2021, että taudin ilmaantuvuus viimeisen 14 vuorokauden aikana on ollut 200 / 100 000 asukasta ja tartuntaketjujen jäljitettävyyks on ollut 70 %.

Sairaanhoitopiiri on 24.5. todennut asiantuntija-arvionsa, että lähtökohdaltaan epäselväksi jääneet tartunnat/ryppäät aiheuttavan selkeä riskin uusien tartuntojen leviämiseksi. Joukkoliikenteen osuus tartuntojen leviämisessä Keski-Pohjanmaan alueella on kuitenkin vähäinen muun muassa 2. asteen koulujen ollessa etäopetuksessa.

Matkustajamäärien kehitys

Tieliikenne

Kokkolan kaupungin alueella joukkoliikenne on uudistunut kesällä 2020, eikä se ole ehtinyt vielä saada vakiintunutta käyttäjäkuntaa lukuun ottamatta opiskelijoita ja koululaisia. Kaupungin joukkoliikennepalvelut on järjestetty alueellisella käyttöoikeussopimuksella. Kaupungin selvityksen mukaan vuoroja on tällä hetkellä tauolla johtuen keskiasteen opiskelijoiden etäopetuksesta. Nämä opiskelijat muodostavat paikoin lähes 100% täyttöasteesta. Pääosin matkustajamäärä on kuitenkin tällä hetkellä vähäinen tai muodostuu koululaisista, joiden matkustamisen rajoittaminen ei ole mahdollista. Lisäksi kesäliikenteen pian alkaessa matkustaminen vähenee entisestään. Kaupunki katsoo lausunnossaan, että mahdolliset rajoitukset eivät juuri vaikuttaisi alueen liikennepalveluihin ja matkustajien liikkumistarpeisiin sekä peruspalveluiden toteutumiseen.

ELY-keskus toteaa lausunnossaan, että Keski-Pohjanmaan maakunnassa joukko-liikenteen kulkutapaosuus on koko maan alhaisin, keskimäärin 1 %. Myös ELY-keskuksen mukaan alueen joukkoliikenne on viimeisen vuoden ajan ollut pääasiassa opiskelijoiden ja koululaisten varassa. Käyttöoikeussopimusliikenteen merkittävimmät matkustajaryhmät ovat peruskoululaiset ja toisen asteen opiskelijat. Toisen asteen koulutuksen siirtyminen etäopetukseen sekä muut rajoitustoimet aiheuttavat sen, että suurin osa linja-autovuoroista jätetään kokonaan ajamatta koska muita matkustajia kuin koululaisia ja opiskelijoita ei ole.

Raideliikenne

VR Yhtymän selvityksen mukaan täyttöasteet VR:n kauko- ja lähiliikenteessä ovat keskimäärin 20 - 30 %. Keski-Pohjanmaan osalta junien täyttöasteet ovat olleet keskimäärin 25 - 29 %. Junista 10 % on ylittänyt 50 %:n täyttöasteen.

Lentoliikenne

Traficom on asettanut joulukuussa 2020 julkisen palvelun velvoitteen reitille Helsinki - Kokkola sekä kilpailuttanut lentoliikenteen keväällä 2021 (kolmioreitti Helsinki - Kemi - Kokkola). Julkisen palveluvelvoitteen asettamisen ja kilpailuttamisen yhteydessä on käynyt ilmi, että matkustajamääräodotukset reitillä ovat alhaiset. Tautitilanne huomioon ottaen ei ole odotettavissa, että lennoilla olisi yli 50 %:n täyttöasteita kevään tai alkukesän aikana. Reitillä liikennöi 10.5.2021 alkaen kilpailutuksen voittanut virolainen lentoyhtiö NyxAir OÜ.

Finavia toteaa, että Kokkola-Pietarsaaren lentoaseman kaupallinen reittiliikenne on vähentynyt Covid19 -tilanteen aiheuttamista matkustukseen liittyneiden rajoitustoimien takia. Lentoaseman matkustajamäärä vuoden 2021 alusta on ollut 208 matkustaja, mikä vuoteen 2020 verrattuna on -97,7% vähemmän. Liikenne muodostuu säännöllisestä reittiliikenteestä Helsinkiin ja lisäksi satunnaisista yksityislennoista Euroopasta tai Eurooppaan, keskimäärin 0-2 kuukaudessa. Liikenteen ja matkustajamäärien ei odoteta kasvavan ennen kuin rajoitustoimia aletaan purkaa.

Kaikista ulkorajan ylittävistä saapuvista lentoliikenteestä tiedotetaan etukäteen Soiten infektio lääkäriä. Soite järjestää saapuville lennoille henkilöstön, joka suorittaa lentokentällä heille osoitetuissa tiloissa tarvittaessa matkustajien Covid19 -testauksen.

Valtioneuvosto on 20.5.2021 päättänyt, että maahantulon rajoituksia jatketaan 15.6.2021 asti.

Vesiliikenne

Matkustajia kuljettavaa vesiliikennettä harjoittaa Kokkolassa Kokkolan Matkailu Oy ms Jenny aluksella. Liikenteen oli tarkoitus alkaa tilausristeilyillä viikolla 21. Tilausristeilyt on vallitsevan koronatilanteen vuoksi peruttu. Reittiliikenne on alkamassa aikataulun mukaisesti 9.6.2021. Viime kesään viitaten kotimaanmatkailun ja ulkoaktiviteettien, kuten saaristovierailuiden, odotetaan olevan suosittuja lomakaudella. Varauksia on jo tehty Tankarin risteilyille.

Mahdollisuudet välttää matkustajien välisiä lähikontakteja ja toimijoiden tekemät toimenpiteet

Toimijoita pyydettiin kuvaamaan selvityksessään mahdollisuuksia matkustaessa välttää lähikontakteja ottaen huomioon kuljetuksen kesto, liikennevälineen rakenne, mahdollisuus matkustajien osastointiin, istuma- ja seisomapaikkojen määrä sekä muut seikat.

Sekä Kokkolan kaupunki että ELY-keskus ilmoittavat, että alueella on noudatettu THL:n suosituksia ja asetettu muun muassa maskipakkoja liikenteeseen. Kokkolassa liikennöitsijä on tehnyt toimenpiteitä koronan leviämisen estämiseksi muun muassa tehostetulla siivouksella. Käsihuuhdetta on myös saatavilla ajoneuvoista.

VR:n kaukoliikenteessä matkustajamääriä pystytään rajoittamaan myyntijärjestelmän avulla ja algoritmi sijoittaa jo lipun oston yhteydessä matkustajat mahdollisimman kauas toisistaan. Konduktööreillä on jossain määrin mahdollisuus valvoa junassa täyttöastetta, säännöllisimmin kaukoliikenteessä. Ruuhkien välttämiseksi junaliput on ostettava ennen matkaa.

Matkustajia ja henkilökuntaa on kehoitettu käyttämään kasvomaskia matkustaessaan sekä olemaan matkustamatta sairaana. VR on asettanut maskipakon 11.3.2021. Matkustajia on ohjeistettu välttämään ruuhka-aikoja ja ruuhkattomille vuoroille on myyty edullisia reittejä. Lisäksi on ohjeistettu yskimis-, aivastus- ja käsihygieniasta sekä turvavälien pitämisestä. Siivoamista on tehostettu ja matkustajille on tarjottu mahdollisuus käsien puhdistamiseen. Ilmanvaihto on tehokas.

Vesiliikenteessä M/S Jennyllä on sallittu 177 matkustajaa. Istumapaikoista noin 70 on laivan salongissa ja loput väli- ja aurinkokannella ulkoilmassa. Vain 90 lipua per lähtö on ollut kesäkuun osalta myynnissä. Toimija on oma-aloitteisesti vähentänyt tarjonnan 88 matkustajapaikkaan, mikä on alle puolet suurimmasta sallitusta matkustajamäärästä.

Laivan rakenteiden puitteissa 2 metrin turvavälin säilymistä ei voida taata. Matkustajamäärät ennen juhannusta ovat yleensäkin maltilliset ja vuosina 2018 - 2020 keskiarvo alkukesän matkustajamäärissä on noin 60 henkilöä, jolloin seurueet voivat pitää etäisyyttä ja ruuhkaa ei synny. Kaikki laivaliput myydään varausjärjestelmän kautta. Näin voidaan rajata jo ennakoon myytävien matkustajapaikkojen määrä. Jokaisen varauksen tekijä (ei jokainen matkustaja) jättää varauksen yhteydessä osoitteensa, sähköpostinsa ja puhelinnumeron. Henkilökunta käyttää maskia. Matkustajia ohjeistetaan Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) sekä Soiten ohjeistuksen mukaisesti maskin käytöstä. Käsidesiä on laivalle saavuttaessa sekä portaiden molemmissa päissä laivalla. WC-tiloissa on normaali käsienpesumahdollisuus. Salongissa on mahdollisuus läpivetoon molemmat portaikot avaamalla.

THL:n ohjekyltit ovat selkeästi näkyvillä laivan eri osissa. Laivalla on aina 2-3 kansimiestä vastaamassa matkustajien turvallisuudesta ja he myös ohjeistavat satamaan tullessa ja lähtiessä, jotta ruuhkalta välttyttäisiin. Tästä aluksella on kesältä 2020 toimivat rutiinit. Laivan siivousta on tehostettu vahvemmillä aineilla, anti-bakteeripinnoitteilla sekä ylimääräisellä siivouksella Tankarissa pyysähdyksen aikana. Henkilökunnalla on tiukka ohjeistus hakeutua koronatestiin ja olla pois töistä pienimmissäkään oireissa. Aluksella on kahvila-ravintola, jota koskevat ravintoloita ohjaavat rajoitukset enintään 50% asiakaspaikkojen käytöstä leviämismahdollisuudessa.

Lentoasemalla on käytössä terminaalin tiloissa turvaväleistä muistuttavat lattiatarrat, digitaaliset infonäytöt THL:n tuottamalle terveysturvallisuusmateriaalille sekä turvaväleistä ja hygieniasta muistuttavat automaattikuulutukset. Käytössä olevat lähtöselvitystiskit on varustettu matkustajien ja henkilökunnan erottavilla pleksisuojuilla. Maskisuositus koskee kaikkia lentoasemalla työskenteleviä henkilöitä työnantajasta riippumatta. Maskeja jaetaan tarvittaessa myös lento-matkustajille.

Arviot matkustajamäärien väliaikaisen rajoittamisen vaikutuksista

Traficom pyysi selvityspyynnössään ottamaan kantaa siihen, miten mahdollisen rajoituksen arvioidaan vaikuttavan alueen liikennepalveluihin ja matkustajien välttämättömiin liikkumistarpeisiin sekä peruspalveluiden toteutumiseen, erityisesti huomioiden huoltovarmuuteen liittyvät seikat.

Sekä Kokkolan kaupunki että ELY-keskus ovat katsoneet, että matkustajamäärien rajoittamisella ei olisi käytännön vaikutusta liikenteeseen. Tämä johtuu pitkälti oppilaitosten etäopetusratkaisista sekä koululaisista, joiden matkustamisen rajoittaminen ei ole mahdollista. Sairaanhoidopiirien sivuilta 24.5.2021 löytyvän tiedon mukaan Alueen 2. asteen oppilaitokset ovat edelleen etäopetuksessa ja perusopetuksesta on annettu kuntakohtaiset suositukset.

VR:n selvityksen mukaan alueelliset matkustajamäärärajoitukset johtaisivat siihen, että VR:n joutuisi tekemään päätöksen, että kaukojunat eivät enää pysähtyisi Keski-Pohjanmaan sairaanhoidopiiriin asemilla, vaan ajaisivat niiden ohi. Tämä vaikuttaisi erityisesti Kokkolan aseman tapahtuvaan matkustamiseen. Tavallisena arkipäivänä Kokkolassa pysähtyy 20 junavuoroa. Rajoittaminen vaikuttaisi siten välittömästi työ- ja asiointimatkustamiseen. VR arvioi, että tällä voi olla merkitystä huoltovarmuuden ja yhteiskunnan kriittisten alojen toiminnan kannalta, ja sillä olisi vaikutusta myös sosiaalisesti heikommassa asemassa olevien kansalaisten matkustamiseen, joiden liikkuminen nojaa julkisiin liikennevälineisiin.

Traficomien lentoliikenteen kilpailutusmenettelyn yhteydessä saatujen tietojen valossa matkustajamäärien lentoliikenteessä ei odoteta ylittävän puolta suurimmasta sallitusta matkustajamäärästä, joten päätöksellä ei olisi toimintaan vaikutuksia. Finavia ei katso tarpeelliseksi rajoittaa Kokkola-Pietarsaaren lentoaseman kautta kulkevaa lentoliikennettä. Matkustajamäärät ovat alhaiset ja lentoasemalla on käytössä toimenpiteet, joilla matkustajien terveysturvallisuus voidaan turvata myös lentoliikenteen kasvaessa.

Vesiliikenteessä ms Jenny pystyy liikennöimään lähes normaalisti alkukesän 50% kapasiteetilla. Jos rajoitteet jatkuvat juhannuksen jälkeen, on tällöin odotettavissa selkeä negatiivinen vaikutus liiketoimintaan.

Keskeiset säännökset

Tartuntatautilain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta annetulla lailla (147/2021) on annettu Liikenne- ja viestintävirastolle toimivalta antaa päätös matkustajamäärien väliaikaisesta rajoittamisesta covid-19-epidemian leviämisen estämiseksi, mikäli lain 58 f §:n ehdot täyttyvät:

Jos on ilmeistä, että 58 e §:n mukaiset ja muut jo toteutetut toimenpiteet eivät ole riittäviä ja jos covid-19-epidemian leviämisen estämiseksi on välttämätöntä, Liikenne- ja viestintävirasto voi tehdä päätöksen, jolla rajoitetaan edellä 58 e §:n 1 momentissa tarkoitetun kuljetuspalvelun tarjoajan tai tämän toimeksiannosta toimivan

liikennöitsijän suurinta sallittua matkustajamäärää, joka voidaan ottaa liikennevälineeseen.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu päätös saadaan tehdä, jos:

1) sairaanhoitopiirin alueella 14 viimeisimmän päivän, jolta tieto on saatavilla, aikana todennettujen tartuntojen ilmaantuvuus 100 000 asukasta kohden on vähintään 25; ja

2) kunnan tai sairaanhoitopiirin alueella todetaan tautiryppäitä, joiden tartuntaketjuja ei pystytä luotettavasti jäljittämään ja jotka aiheuttavat asiantuntija-arvion mukaan merkittävän riskin uusien tartuntojen leviämiseen alueella.

Sairaanhoitopiirin kuntayhtymän on viipymättä ilmoitettava Liikenne- ja viestintävirastolle edellä 2 momentin 2 kohdassa tarkoitetun tilanteen olemassaolosta tai perustellusta uhasta tilanteen syntymiselle alueellaan.

Liikenne- ja viestintävirasto saa päätöksellään velvoittaa rajoittamaan matkustajamäärää enintään puoleen siitä suurimmasta matkustajamäärästä, joka on sallittua ottaa liikennevälineeseen. Päätös saa koskea vain liikennevälineitä, joita käytetään yli 10 henkilön samanaikaiseen kuljetukseen.

Liikenne- ja viestintäviraston on päätöstä tehdessään ja matkustajamäärän rajoitusta arvioidessaan otettava huomioon:

1) tartuntojen ilmaantuvuus alueilla, joilla liikennöinti pääosin tapahtuu ja joista matkustajia voidaan ottaa kyytiin;

2) mahdollisuudet välttää matkustajien välisiä lähikontakteja ottaen huomioon kuljetuksen kesto, liikennevälineen rakenne, mahdollisuus matkustajien osastointiin, istuma- ja seisomapaikkojen määrä sekä muut seikat, jotka vaikuttavat matkustajien sijoittumiseen liikennevälineessä; ja

3) kuljetuspalvelun tarjoajien tai näiden toimeksiannoista toimivien liikennöitsijöiden 58 e §:n mukaisesti toteuttamat toimenpiteet matkustajien välisten lähikontaktien rajoittamiseksi, 24 §:n mukaisesti mahdollisten altistuneiden jäljittämiseksi tarvittavien tietojen saatavuuden varmistaminen henkilökohtaisen paikkavarauksen perusteella, kasvusojusten käyttäminen ja muut alueellisesti käytössä olevat keinot taudin leviämisen estämiseksi.

Tämän pykälän nojalla annettu päätös ei saa estää kenenkään oikeutta lakisääteisiin palveluihin eikä se saa estää virkamiestä tai viranhaltijaa hoitamasta virkatehtäviään.

Edellä 58 e §:ssä tarkoitetun kuljetuspalvelun tarjoajan tai tämän toimeksiannosta toimivan liikennöitsijän on selkeästi havaittavilla ja valvottavilla järjestelyillä varmistettava matkustajamäärän rajoittaminen päätöksessä todetun mukaiseksi.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu päätös saadaan tehdä enintään kuukauden ajaksi kerrallaan. Päätös on välittömästi kumottava, jos edellytykset päätöksen voimaansaoloon eivät enää täyty.

58 e § (19.2.2021/147)

Henkilöliikennettä koskevat toimenpiteet covid-19-epidemian leviämisen estämiseksi

Liikenteen palveluista annetun lain 2 §:n 1 kohdassa ja Ahvenanmaan maakunnan vastaavassa lainsäädännössä tarkoitetun kuljetuspalvelun

tarjoajan ja tämän toimeksiannosta toimivan liikennöitsijän, jolla on toimipaikka Suomessa tai joka on muuten Suomen oikeudenkäytön piirissä tai jonka liikennöimän palvelun lähtö- tai saapumipaikka on Suomessa tai jonka palvelu kulkee Suomen kautta, on covid-19-epidemian leviämisen estämiseksi toiminnassaan huolehdittava siitä, että:

1) liikennevälineen matkustajien käyttöön tarkoitetut tilat ja pinnat puhdistetaan säännöllisesti ja puhdistamista tehostetaan sen lisäksi, mitä muualla kyseisen toiminnan osalta puhdistamisesta säädetään riittävän hygieniatason saavuttamiseksi ja säilyttämiseksi sekä siitä, että muita vastaavia tartuntojen leviämistä estäviä käytänteitä noudatetaan; ja

2) matkustajille tarjotaan mahdollisuus riittävän hygieniatason ylläpitämiseen liikennevälineessä sekä annetaan riittävän etäisyyden ylläpitämistä, käsien puhdistamista, kasvosuojusten käyttämistä ja muita vastaavia tartuntojen leviämistä estäviä käytänteitä liikennevälineessä koskevat toimintaohjeet.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä 1 momentissa tarkoitettujen velvollisuuksien yksityiskohdista.

Hallituksen esityksessä (HE 245/2020 vp) ohjeistetaan rajoituspäätösten tekemistä muun muassa seuraavasti:

Alueellisen päätöksenteon tulee perustua viikoittain päivittyvään epidemiologiseen tilannekuvaan, epidemian vaihearvioon ja muuhun asiantuntijatietoon, jota alueelta saadaan. Päätökset on perusteltava alueen tarpeilla, ja niissä on kuvattava kokonaisarviointi toimenpiteiden epidemiologisista ja yhteiskunnallisista vaikutuksista.

Velvoitteet ja rajoitukset perustuisivat hygienian ylläpitoon ja fyysisten kontaktien välttämiseen. Samanaikaisesti pyritään minimoimaan elinkeinonharjoittajille aiheutuvat haitat, joilla on suoraan vaikutusta myös työllisyyskehitykseen. Päätökset on perusteltava alueen tarpeilla, ja niissä on kuvattava kokonaisarviointi toimenpiteiden epidemiologisista ja yhteiskunnallisista vaikutuksista.

Koronavirustartuntojen leviämisen estämisen lisäksi sääntelyn tavoitteena olisi toteuttaa elinkeinonharjoittajan näkökulmasta hallinto-oikeudellista lievimmän haitan periaatetta siten, että elinkeinonharjoittajille enemmän velvoitteita asettavat keinot olisi porrastettu ja toimintaan eniten puuttuvat toimet olisivat aina viimesijaisia.

Päätöksessä olisi pyrittävä kuvaamaan yleisellä tasolla niitä toimenpiteitä, joilla luodaan edellytyksiä lähikontaktien välttämiseksi. Päätöstä tehdessä olisi arvioitava päätöksen vaikutuksia myös työmatkaliikenteeseen ottaen huomioon, että väljyyden lisääminen esimerkiksi kalustoa lisäämällä ei ole useissakaan tilanteissa, kuten junaliikenteessä, vaihtoehto. Liikenne- ja viestintävirasto hyödyntäisi arvioinnissaan asiantuntemustaan tunnistuen erilaisten liikennevälineiden tekniset yksityiskohdat ja rakenteet, jotka voisivat mahdollistaa esimerkiksi matkustajien osastoinnin, seisomapaikkojen määrän rajaamisen sekä muut tekijät, jotka vaikuttavat matkustajien

asettumiseen liikennevälieseen niin, että lähikontakteja voitaisiin ehkäistä.

Perustelut

Tartuntatautilain 58 e §:n mukaan liikenteen toimijoilla on velvollisuus huolehtia hygieni- ja väljyystoimenpiteistä liikennevälineissä. Tartuntatautilain hallituksen esityksen (HE 245/2020 vp) säännöskohtaisten perusteluiden mukaan matkustajamäärien väliaikaista rajoittamista koskeva 58 f § on ehdottoman viimesijainen säännös. Sitä tulee soveltaa tilanteessa, jossa 58 e §:n mukaisilla ja muilla toimilla ei voida varmistaa covid-19-taudin leviämisen estämistä liikenteessä. Ennen 58 f §:n soveltamista on arvioitava muun muassa, ovatko alueella toimivien kulkutalvontarjontajien toimenpiteet riittäviä. Lain 58 f §:n mukaisen päätöksen on oltava välttämätön taudin leviämisen estämiseksi.

Toimijoilta saatujen selvitysten mukaan tartuntatautilain 58 e §:n mukaisia ensisijaisia hygieni- ja väljyystoimenpiteitä sekä muita toimenpiteitä kuten kasvomaskisuosituksia on toteutettu hyvin. Lisäksi saadun selvityksen mukaan liikennevälinekohtaiset matkustajamäärät ovat niin alhaisia, ettei matkustajamäärien alueellaisella rajoittamisella olisi odotettavissa merkityksellisiä vaikutuksia nykyisiin matkustajamääriin. Ottaen huomioon, että alueen joukkoliikenteen käyttäjät ovat valtaosin joko koululaisia tai toisen asteen opiskelijoita, ja että päätös ei saa estää kenenkään oikeutta lakisääteisiin palveluihin, harkittavana olevan matkustajamäärärajoituksen vaikuttavuus vaikuttaisi olevan merkityksetön. Tulevan koulujen päättymisen vähentää entisestään joukkoliikenteen merkitystä alueella.

Asiassa on huomioitava, että Traficomilla on toimivalta puuttua mahdollisiin epäkohtiin ja puutteisiin toimijoiden hygieni- ja väljyystoimenpiteiden toteuttamisessa ilman matkustajamäärien rajoittamistakin.

Hallinnon oikeusperiaatteiden mukaan viranomaisen toimien on oltava oikeassa suhteessa tavoiteltuun päämäärään nähden. Niiden on suojattava oikeusjärjestyksen perusteella oikeutettuja odotuksia. Traficom ottaa päätöksenteossaan huomioon mahdollisesta rajoituksesta aiheutuvat yhteiskunnalliset haitalliset vaikutukset sekä matkustajamäärien rajoituspäätöksen tarkoitus toimia viimesijaisena ja väliaikaisena rajoituskeinona.

Traficom on oikeasuhtaisuutta arvioidessaan ottaen ensinnäkin huomioon sen, että Keski-Pohjanmaan maakunnassa joukkoliikenteen kulkutapaosuus on koko maan alhaisin, keskimäärin 1 %, ja merkittävä osuus matkustajia on selvitysten mukaan koululaisia tai toisen asteen opiskelijoita.

Traficom on ottanut päätöksen oikeasuhtaisuutta arvioidessaan huomioon lievimmän haitan periaatteen mukaisesti myös sen, että valvonnan ja rajoitusten vaatimat toimenpiteet voisivat myös johtaa palvelutarjonnan heikkenemiseen. Väliaikainen rajoitus voisi vaikuttaa heikentävästi joukkoliikenteen saavutettavuuteen ja vuorotiheyteen, esimerkiksi VR joutuisi harkitsemaan, pysähtyisivätkö junat lainkaan sairaanhoitopiirin alueella. Junayhteyksien heikennys vaikuttaisi työ- ja asiointimatkustukseen. Lisäksi joukkoliikenteen supistuminen vaikuttaisi erityisesti sellaisiin ihmisryhmiin, joilla ei ole mahdollista liikkua yksityisautolla.

On kiistatonta, että sairaanhoitopiirin alueella päätöksentekohetkellä vallitseva tartuntojen ilmaantuvuus on korkea ja taudin jäljitettävyyttä ei voida pitää hyvänä.

Traficom katsoo kuitenkin, että Keski-Pohjanmaalla joukkoliikenteellä on hyvin vähäinen merkitys kulkutapamuotona ja joukkoliikenteen matkustajamäärät ovat erittäin alhaisia. Traficomien päätöksellä rajoittaa sairaanhoitopiirin alueella matkustajamääriä liikennevälineissä enintään puoleen sallitusta olisi tartuntojen

leviämisen estämisessä korkeintaan hyvin pieni vaikutus eikä sitä näin ollen voida pitää tehokkaana eikä välttämättömänä keinona.

Asianosaisen kuuleminen

Ottaen huomioon kuljetuspalvelun tarjoajien ja liikennöitsijöiden huomattavan suuren määrän, Traficom ei ole kuullut kaikkia asianosaisia hallintolain 34 §:n 1 momentissa edellytetyllä tavalla. Täyttääkseen hallintolain 31 §:n mukaisen selvittämisvelvollisuutensa Traficom on pyytänyt erikseen selvitystä päätöksessä mainituilta tahoilta, joiden joukossa on niin markkinaehtoisien liikenteen, julkisesti tuetun liikenteen kuin liikenteen järjestämisestä vastaavien viranomaisten edustajia kuin myös terveysturvallisuuden asiantuntijoita.

Hallintolain 34 §:n 1 momentin mukainen kuuleminen olisi saattanut vaarantaa tämän päätöksen tarkoituksen toteutumisen, ja siitä johtuva viivästyminen olisi saattanut aiheuttaa huomattavaa haittaa ihmisten terveydelle ja yleiselle turvallisuudelle, minkä vuoksi hallintolain (434/2003) 34 §:n 2 momentin 4 kohdan nojalla asia on ratkaistu ilman kuulemista.

Lisätietoja

Lisätietoja asiasta antaa tarvittaessa
Jarkko Saarimäki
ylijohtaja
p. 040 836 0397
jarkko.saarimaki@traficom.fi

Sovelletut säännökset

Tartuntatautilaki (1227/2016) 58 e §, 58 f § ja 90 §
Hallintolaki (434/2003) 6 § ja 34 §

Muutoksenhaku

Päätökseen tyytymätön voi valittaa siitä hallinto-oikeuteen. Ohje valituksen tekemiseen on liitteenä.

Kirsi Karlamaa
pääjohtaja

Jarkko Saarimäki
ylijohtaja

Liitteet

Valitusosoitus